

Збірник наукових матеріалів
XVIII Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

***«ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАУКИ
ТА ТЕХНІКИ»***

23 березня 2018 року

Частина 1

м. Вінниця

Перспективні напрями розвитку науки та техніки, XVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 23 березня 2018 року. – Ч.1, с. 56.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XVIII Міжнародної науково-практичної інтернет- Перспективні напрями розвитку науки та техніки, 23 березня 2018 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економічні науки

- Качула А.Г., Радкевич М.В., СУЧАСНИЙ СТАН БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА І ПЕРСПЕКТИВИ..... 4
- Машлій Г. Б., Ганущак В.В., ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ 8
- Машлій Г. Б., Лаба І. З., ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОКРАЩАННЯ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА... 12

Природничі науки

- Зеленський А. Г., ПРО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ РІВНЯНЬ РІВНОВАГИ НЕТОНКОЇ ТРАНСТРОПНОЇ ПЛИТИ НА ПРУЖНІЙ ОСНОВІ..... 16

Філологічні науки

- Шмигля А. С., ФОРМАЛЬНО НЕЕЛЕМЕНТАРНІ СКЛАДНОСУРЯДНІ РЕЧЕННЯ В РОМАНАХ І. РОЗДОБУДЬКО «ЗІВ'ЯЛІ КВІТИ ВИКИДАЮТЬ» ТА «ШОСТІ ДВЕРІ»..... 20

Філософські науки

- Майданенко С.В., УНИВЕРСАЛЬНІ ЗАКОНИ ЯК ПЕРВОНАЧАЛЬНИЙ ЗАЛОЖЕННИЙ МЕХАНІЗМ РАЗВИТТЯ ЧЕЛОВЕКА..... 23

Юридичні науки

- Велько Ю.Ю., МЕЖІ СПІВВІДНОШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМИРІ..... 26
- Володченко М. Ю., ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДОНОРА, ЯК СУБ'ЄКТА ПРАВОВІДНОСИН ДОНОРСТВА..... 30
- Дяконова А. Д., НЕПРИПУСТИМІСТЬ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ..... 38
- Мінда О.С., УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА..... 44
- Свистун А. О., ДОГОВОРИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 46
- Сосницька Ю. Д., УЧАСТЬ СПЕЦІАЛІСТА ТА ЕКСПЕРТА В РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ..... 52

СУЧАСНИЙ СТАН БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Качула А.Г., Радкевич М.В.,

студентки навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи

Університет державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

Сучасний економічний розвиток України характеризується значним зростанням заборгованості, що дещо гальмує розвиток країни. Адже, дійсно, в сучасних реаліях нарощування боргів є атрибутом розвитку більшості країн. Спочатку, це було вимушеною необхідністю для економічного відновлення після кризи, в рецесії. Але зараз, аналізуючи боргову політику розвинених країн, спостерігаємо якісну зміну у відношенні до боргу. Проте, державний борг не є тим безпечним квитком у перспективне економічне зростання. Адже, у загальному, борг є певним інвестиційним проектом в умовах невизначеності. А тому ризики та безпеки для стабільності економіки будь-якої країни є невідворотними.

Зростання боргового навантаження, нераціональне використання залучених коштів призводять до послаблення економічної міцності країни, тому дослідження рівня боргової безпеки є досить актуальним.

Впродовж останніх трьох років спостерігається значне зростання державного боргу в Україні, що наочно показано на рис. 1.

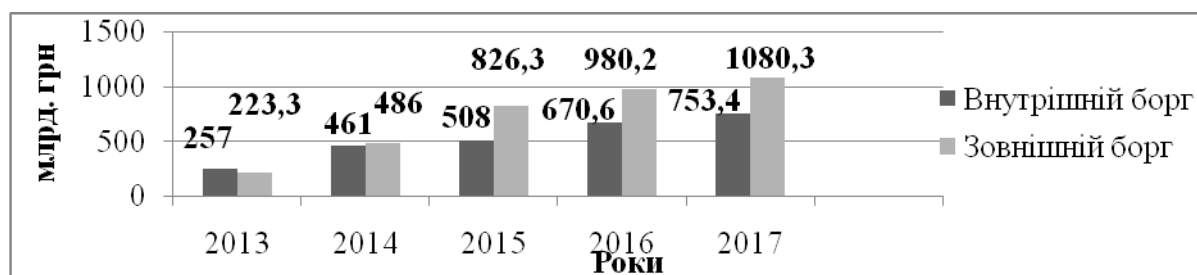

Рис.1. Динаміка державного боргу України за 2011-2016 рр., млрд. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [3].

У 2017 році державний борг становив 1833,7 млрд. грн., у його структурі внутрішній державний борг займає 41,09 % і становить 753,4 млрд. грн., а зовнішній борг – 58,91% і становить 1080,3%. Зростання у 2017 році обсягу державного боргу пов'язано з девальвацією національної валюти, нестабільною ситуацією з рефінансуванням боргів, фінансуванням дефіциту державного бюджету. Зовнішній борг зріс у 2017 році, порівняно з 2013 роком майже у 5 разів, а внутрішній - у 3 рази.

Для оцінки спроможності країни виконувати свої зобов'язання щодо обслуговування та погашення державного боргу і показують на скільки обтяжливими для державного бюджету вони є застосовують індикатори боргової безпеки. Розглянемо основні показники боргової безпеки та визначимо їх значення за 2013-2017 рр. (табл.1).

Таблиця 1

Показники боргової безпеки України протягом 2013-2017 рр.

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	Норма
Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП,%	40,1%	70,2%	79,42%	81%	82,9%	≤ 60%
Відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП,%	15,4%	31%	41,7%	41,1%	41,8%	≤ 25%
Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП,%	17,7%	29,4%	25,7%	28,1%	29,1%	≤ 30%
Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол.	825,7	890,8	902,3	1010	1207,5	≤ 200 дол.
Відношення обсягу зовнішнього боргу до сальдо річного експорту-імпорту товарів та послуг,%	41,5%	109,3%	236,5%	254,3%	220,6%	≤ 70%

Джерело: складено автором на основі [3], [4].

З табл.1 можна зробити наступні висновки. У 2013 році значення даних індикаторів знаходилося в межах граничних значень, окрім показника рівень зовнішньої заборгованості на одну особу. Уже з 2014-2017 рр. ситуація кардинально змінилась: спостерігаємо перевищення граничних значень всіма індикаторами боргової безпеки. Так, відношення загального боргу до ВВП у

2017 р. перевищило критичне на 22,9%, відношення обсягу зовнішнього боргу до ВВП – на 16,8%, рівень зовнішньої заборгованості на одну особу – у 6 разів, відношення зовнішнього боргу до сальдо річного експорту-імпорту товарів та послуг – у 3 рази. Такий характер динаміки відповідних показників свідчить про серйозні ризики перед стабільністю вітчизняної економіки у близькій перспективі.

Важливо, досліджуючи боргову безпеку країни, звернути увагу на реструктуризацію державного боргу. У 2015 році кредитори погодилися списати 20% боргу. Натомість Україна відповідно до укладеного з кредиторами договору погодилася на такі умови: якщо з 2021 по 2040 приріст реального ВВП в будь-який з років в цей період складе від 3% до 4%, виплата постраждалим кредиторам складе 15% перевищення ВВП; якщо понад 4% - то 40% від перевищення; якщо зростання ВВП буде менше 3%, інвестори нічого не отримують [1].

Спрогнозуємо обсяг зростання реального ВВП та обсяги державного боргу на 2020-2031 рр. (табл.2,табл.3).

Таблиця 2

Прогнозні моделі реального ВВП та державного боргу

Рік	Реальний ВВП, млрд.грн.	Розрахункові показники			Державний борг, млрд. грн.	Розрахункові показники		
		Ум. рік	Кв. ум.р.	Обсяги реального ВВП, млрд. грн		Ум.р.	Кв. ум.р	Обсяги державного боргу, млрд. грн
n=4	Y	t	t ²	Yt	Y	t	t ²	Yt
2013	1410,6	-2	4	-2821,2	584,1	-2	4	-1168,2
2014	1365,1	-1	1	-1365,1	1100,8	-1	1	-1100,8
2015	1430,3	0	0	0	1572,2	0	0	0
2016	2034,4	1	1	2034,4	1929,8	1	1	1929,8
2017	2383,2	2	4	4766,4	2141,7	2	4	4283,4
Σ	8623,6	0	10	2614,5	7328,6	0	10	3944,2
$Y = 1724,72 + 261,45*t$					$Y = 1465,72 + 394,42*t$			

Джерело: складено автором на основі [4]

Таблиця 3

Прогноз обсягів зростання реального ВВП та державного боргу на 2018-2030 рр.

Рік	Прогнозований обсяг реального ВВП, млрд. грн.	Темп приросту, %	Прогнозований обсяг державного боргу, млрд. грн.	Відношення державного боргу до ВВП, %
2020	3031,97		3437,82	113,4
2021	3293,42	8,6	3333,24	101,2
2022	3554,87	7,9	3228,66	90,8
2023	3816,32	7,4	3124,08	81,9
2024	4077,77	6,9	3019,5	74,0
2025	4339,22	6,4	2914,92	67,2
2026	4600,67	6,0	2810,34	61,1
2027	4862,12	5,7	2705,76	55,6
2028	5123,57	5,4	1603,18	31,3
2029	5385,02	5,1	1498,6	27,8
2030	5646,47	4,9	1394,02	24,7
2031	5907,92	4,6	1289,44	21,8

Джерело: розраховано автором на основі [3]

У 2020 р. обсяг реального ВВП становитиме 3031,97 млрд. грн., а через 10 років зросте у 2 рази. Оскільки приріст ВВП буде вищим за 4% протягом 2021-2031, то державний борг буде погашатися у розмірі, що становитиме 40% від перевищення ВВП щороку. Важливо, що уже за 5 років виконання умов реструктуризації державного боргу, наша країна зможе досягнути критичного значення показника боргової безпеки. Звісно, це лише один із можливих варіантів вирішення проблем боргової безпеки в країні.

Отже, оцінювання боргової безпеки в Україні протягом останніх років показує надмірне зростання боргового навантаження. Індикатори боргової безпеки перевищують гранично допустимі параметри.

На думку Котіни Ганни та Степури Марини, для вдосконалення системи управління державним боргом, у контексті оцінки рівня боргової безпеки, потрібно: розширити та законодавчо регламентувати індикатори боргової безпеки з коригування нормативних значень відповідно до міжнародної практики; розробити єдину методологію оцінки боргових ризиків; ефективно управляти умовними зобов'язаннями, основними джерелами фіскальних

ризиків для підвищення стабільності та передбачуваності державних фінансів з урахуванням позитивної світової практики [2].

Для підвищення рівня боргової безпеки України, на нашу думку, потрібно: врахувати фактор часу, тобто забезпечити сталий розвиток економіки, відшукати альтернативні боргові інструменти грошово-кредитної та фіскальної політики. Також необхідно переглянути напрями використання запозичених коштів, зокрема пріоритетним напрямом повинно бути інвестування у виробничу сферу, що дозволить стимулювати приріст ВВП.

Література:

1. Зануда А.Г. Реструктуризація боргу України: все тільки починається? / А. Г. Зануда // Україна ВВС. – 2015. – С. 1-4.
2. Котіна Г. Боргова безпека України: оцінка, ризику, преспективи / Г.Котіна, Степура М. // Економічні науки. – 2017. – №3. – С.10-15.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.minfin.gov.ua/news/view/statystichni-materialy-shchodo-derzhavnoho-ta-harantovanoho-derzhavoiu-borhu-ukrainy_2016?category=borg&subcategory=statistichna-informacija-schodo-borgu
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерство економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277 – [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.

УДК 336.76(477)

Економічні науки

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Машилій Г. Б.

доцент кафедри менеджменту

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя,

м. Тернопіль, Україна

Ганущак В.В.

*студентка факультету економіки та менеджменту
Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

Україна потенційно є інвестиційно-привабливим регіоном як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів. Основними передумовами формування в Україні сприятливого інвестиційного клімату є: вигідне географічне положення по відношенню до світових стратегічних ринків Європи та Азії; природно-ресурсний потенціал; рівень розвитку промислового виробництва; висококваліфікована та конкурентоспроможна робоча сила; несформований ринок товарів; незадоволений попит населення. Водночас наша країні не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство, внаслідок чого порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в інвестиційній ситуації в Україні.

У рейтингу Doing Business 2018 за результатами 2017 року Україна піднялась на 4 пункт і посіла 76 позицію. Кожній країні присвоєно відповідну позицію у рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу. Рейтинг має 190 позицій. Чим вище позиція країни в рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу, тим сприятливіші підприємницьке середовище для відкриття та функціонування підприємства.

Найбільший прогрес Україна продемонструвала у таких складових рейтингу: +105 пунктів (за 140-го на 35-те місце) по компоненту «одержання дозволів на будівництво» — завдяки зменшенню пайової участі в Києві з 10 до 2% та зниженню вартості послуг з технагляду; +41 пункт по «сплаті податків» за зменшення та уніфікацію ставки ЄСВ [1].

Варто відмітити, що у рейтингу агентства Moody's Investors Service Україна покращила свій кредитний рейтинг в міжнародному економічному списку. Він змінився з Саа3 до Саа2, що означає зміну прогнозу зі «стабільного» на «позитивний».

Відбулось покращення у рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності 2017/2018, в якому Україна піднялась на 4 пункти і зайняла 81 місце серед 137 країн світу, які досліджувались (2016/2017 – 85 місце серед 138 країн).

Для проведення аналізу сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні варто зосередити увагу на показниках, що її характеризують. Перш за все важливе місце відводиться показнику обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку країни. Згідно з даними Державної служби статистики за 2017 рік, іноземними інвесторами з 76 країн світу за цей період було вкладено 1630,4 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу).

Основними об'єктами, в які вкладались інвестиції є установи та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 26,1% та підприємств промисловості – 27,3%. До основних країн-інвесторів належать Кіпр – 25,6%, Нідерланди – 16,1%, Російська Федерація – 11,7%, Велика Британія – 5,5%, Німеччина – 4,6%, Віргінські Острови - 4,1%, і Швейцарія – 3,9% [1].

В Україні недостатньо розвинутий фондовий ринок, а саме тому інвестиції здійснюються у формі капіталовкладень. Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України у 2017 році складають 412,8 млрд. грн., що на 22,1 % більше від обсягу аналогічного показника за відповідний період 2016 року. Щодо структури капітальних інвестицій то провідними сферами економічної діяльності, то у 2017 році вона була наступною: промисловість – 33,1%, будівництво – 12,3%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,0 %, інформація та телекомунікації – 4,1%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,7%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 7,4%.

За 2017 рік капітальні інвестиції фінансувалися переважно за рахунок власних коштів підприємств та організацій, частка яких становила 69,9% у загальній структурі інвестованих коштів. Вагому роль відігравали також

запозичені кошти у вигляді кредитів, проте їх частка постійно зменшується через високий відсоток та наразі становить 5,4%, натомість зросла питома вага інвестованих коштів населенням на будівництво житла та становить 12,7% у загальній структурі вкладених ресурсів [1].

Таким чином, сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні може вважатися відносно стабільним, проте за останні роки вагомих зрушень у напрямі масштабного її розширення не відбулося. Причинами такої ситуації, є вплив ряду факторів, що стримують інвестиційні процеси та зумовлюють існування високого інвестиційного ризику.

Можна виділити наступні фактори, що загрожують інвестиційній діяльності в Україні: несприятлива політична та військова ситуація в країні, стагнація на ринку внутрішніх інвестицій; нестабільна нормативна база в галузі здійснення іноземних інвестицій; низький рівень розвитку інфраструктури інвестиційного ринку; зменшення платоспроможності населення; інфляційні процеси; спад виробництва; зростання безробіття; проблема залучення необхідних обсягів коштів на заміщення та відновлення основних фондів, поповнення оборотних коштів та інші [3].

Враховуючи потенційно сильні та слабкі сторони інвестиційної діяльності, вважаємо, що на рівні держави треба провести комплекс заходів щодо стимулювання інвестиційних процесів в економіку України, зокрема в рамках поліпшення макроекономічної та політичної ситуації, удосконалення законодавчої бази. Тому для покращення інвестиційної привабливості національної економіки вважаємо за доцільне сформулювати основні цільові орієнтири у розрізі термінів реалізації. Таким чином, політика регулювання та заохочення інвестиційної діяльності в Україні вимагає значного вдосконалення. На нашу думку, саме держава у розрізі своєї макроекономічної політики має створити належні умови для формування сприятливого інвестиційного клімату як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

Література:

1. Державна служба статистики України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Комариця Л.Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств в Україні: проблеми і перспективи розвитку / Л.Л. Комариця, Л.С. Нікіфоряк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61389.doc.htm
3. Малько К.С. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість України: чинники їх формування в сучасних умовах / К.С. Малько // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 100–105.

УДК 330.31

Економічні науки

ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОКРАЩАННЯ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Машилій Г. Б.

доцент кафедри менеджменту

*Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

Лаба І. З.

студентка факультету економіки та менеджменту

*Тернопільський національний
технічний університет ім. І. Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

Ринкове середовище вимагає від підприємств постійного вдосконалення їх діяльності. Для того, щоб бути конкурентоспроможним, суб'єкти господарювання повинні мати конкурентні переваги. Основними шляхами їх отримання є наступні:

- стати кращим самому через уживання заходів щодо удосконалення власної діяльності та підвищення її ефективності;
- безпосередньо послабити конкурентів;

- намагатися змінити ринкове середовище.

У різних секторах економіки з'являються компанії, які не шукають причин, чому інновації неможливі, не звинувачують державу або конкурентів, а всупереч впливу різноманітних негативних факторів будують власне майбутнє.

Тема інновацій за останні кілька років дуже часто обговорюється у наукових та корпоративних колах планети. Разом із природними та трудовими ресурсами основним з основних факторів виробничого процесу вважаються досягнення у сфері науки, техніки та менеджменту, які є результатом інноваційного процесу. Це, як відзначив американський економіст Джеймс Брайт, єдиний процес, що об'єднує науку, економіку, техніку, підприємництво й управління [1, с. 12]. Він триває від зародження ідеї до її комерційної реалізації та охоплює весь комплекс відносин: виробництво, обмін та споживання.

Зважаючи на постійне прискорення науково-технічного прогресу, посилення процесів глобалізації й інтернаціоналізації ринків, саме інноваційність та креативність стають головними факторами успіху не лише окремих підприємств, але й усіх національних економічних систем. А стратегічне управління нововведеннями є найважливішим завданням антикризової політики підприємства [2, с. 324].

Інновації підприємств сприяють їх динамічному розвитку й забезпечують підвищення конкурентоспроможності та зміцненню позицій на ринку. Проте при цьому важливою є проблема наявності передумов здійснення інноваційної діяльності, беручи до уваги внутрішнє середовище підприємств. Слід враховувати, що часто розробка та впровадження інновацій вимагають великих обсягів капіталовкладень, що робить необхідним забезпечити наявність достатніх обсягів фінансових ресурсів, та передбачають прийняття значної управлінських рішень. Відомо, що у наш час спостерігається нестача багатьох вітчизняних підприємств у кваліфікованих виробничих та управлінських кадрах, які найчастіше виступають генераторами інноваційних ідей, а також відсутність ефективних механізмів стимулювання інноваційної активності

працівників через різноманітні форми матеріального та нематеріального стимулювання (премії, доплати, подяки та інші).

У 2016 р. інноваційну діяльність у промисловості провадили 834 підприємства, що на 10 більше ніж у 2015 році, порівняно із попереднім роком кількість обстежених промислових підприємств зросла на 1,6% та становить 18,9%. [3, с.83]

Протягом 2016 року на інновації підприємства витратили 23,2 млрд.грн, у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 19,8 млрд.грн, на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,4 млрд.грн, на придбання існуючих знань від інших підприємств або організацій – 0,1 млрд.грн та 0,9 млрд.грн – на іншу інноваційну діяльність. [3, 84с]

Глобальне опитування керівників підприємств у 2017 році показало, що половина компаній вважає, що інноваційні зусилля суттєво впливають на збільшення їх доходів завдяки росту продажів. Кожна п'ята компанія-лідер з впровадження інновацій чекає збільшення прибутку на 15% у наступні п'ять років. [4, с. 51]

Інноваційність підприємств також є вагомим фактором припливу чи відпливу талантів. Deloitte виявила, що дві третини молодих співробітників у світі збираються змінити місце роботи в найближчі три роки, а дослідження Dell та Intel показало, що двоє з п'яти підуть через низькі технології в компаніях. [4, с. 55]

На ринкове становище підприємств впливають політика, умови ведення бізнесу, макро- та мікроекономічне середовища. Однак на відміну від цих факторів впровадження інновацій перебуває в руках власників та менеджерів бізнесу і вимагає для цього вжиття певних заходів. З метою підвищення зацікавленості підприємств у виділенні коштів на професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації персоналу та протидії тенденції до зниження витрат роботодавців на навчання працівників доцільно розробити ефективний механізм посилення зацікавленості роботодавців і працівників у

безперервному вдосконаленні знань, вмінь та практичних навичок. З метою заохочення творчості на підприємстві можна застосувати такі методи:

- розвиток демократичних засад участі персоналу підприємств в ухваленні рішень;
- раціоналізація організації праці та впровадження гнучких режимів роботи;
- організація конкурсів для визначення найкращого робітника;
- створення інтерактивного навчального середовища, в якому працівники зможуть ділитися знаннями, досвідом;
- формування сприятливого соціально-психологічного клімату у колективі;
- використання у процесі навчання персоналу такого методу як ділові ігри. Ділова гра – це колективна гра, при якій учасники отримують ролі у певній діловій ситуації та аналізують результати прийнятих рішень. При такій формі навчання використовуються комп'ютерні технології, що дозволяють краще освоїти матеріал [5, с. 122].

Таким чином, роль мотивації різних категорій працівників у формуванні механізму інноваційного розвитку підприємства є провідною. Головна умова на шляху до інновацій — не чіплятися за вчорашній день.

Література:

1. Семиноженко. В. Глобалізація і стратегія гуманітарної економіки /В.Семиноженко// Вісник НАН України.- 2007. - №4. – с.8-12.
2. Подлесна В.Г. Податкове регулювання інноваційно-інвестиційних процесів в Україні / В.Г. Подлесна // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. Праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – Т.25. – с. 317-324.
3. Наукова та інноваційна діяльність України [2016] : стат. зб. /. Держ. служба статистики України. – Київ : Консультант, 2017. – 257 с.

4. Єдинак В. Ю. Світовий досвід розв'язання проблеми забезпечення економічної безпеки /В. Ю. Єдинак //Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. — 2012. — № 3. — С. 51–54.

5. Галайда Т. О. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації персоналу на підприємствах в сучасних умовах / Т.О. Галайда, І.М.Савицька // Економіка і регіон. – Полтава.– 2011. - № 2 (29). – С. 118- 122.

УДК 539.3

Природничі науки

ПРО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ РІВНЯНЬ РІВНОВАГИ
НЕТОНКОЇ ТРАНСТРОПНОЇ ПЛИТИ НА ПРУЖНІЙ ОСНОВІ

Зеленський А. Г.,

*доцент кафедри будівельної механіки та опору матеріалів
ДВНЗ “Придніпровська державна академія будівництва та
архітектури”*

м. Дніпро, Україна

Розглядається розв'язування диференціальних рівнянь рівноваги трансверсально-ізотропної плити довільної сталої товщини нескінченних розмірів у плані, яка лежить на пружній вінклеровській основі. Тобто, протидія основи на плиту в будь-якій точці прямо пропорційна поперечному переміщенню нижньої лицевої площини плити в тій же точці. Вважатимемо, що на плиту діє зовнішнє поперечне навантаження $q(x, y)$, яке може бути неперервним або розривним. Напружено-деформований стан (НДС) такої плити складається із суми трьох НДС, які визначаються із розв'язку наступних задач:

1) дії на плиту зовнішнього поперечного кососиметричного відносно серединної площини навантаження і кососиметричної відносно серединної площини протидії основи на плиту;

2) дії на плиту кососиметричного відносно серединної площини зовнішнього поперечного навантаження і симетричної відносно серединної площини протидії з боку пружної основи;

3) дії на плиту симетричного відносно серединної площини зовнішнього поперечного навантаження.

Надалі виходимо з позицій тривимірної теорії пружності і використовуємо варіант математичної теорії нетонких пластин довільної сталої товщини з урахуванням перших двох наближень у рядах Фур'є-Лежандра за поперечною координатою для компонент переміщень [1, 2]. За цією теорією всі інші компоненти НДС також зображуються у вигляді рядів Фу'ре – Лежандра. Зазначимо, що вказана теорія дає можливість визначати НДС нетонких пластин і оболонок з будь-якою точністю на відміну від інших неklasичних теорій, які оснований на певних припущеннях. Крім цього, граничні умови на лицевих площинах пластин (лицевих поверхнях оболонок) виконуються точно.

В даній роботі розглянемо першу задачу.

Визначальна система диференціальних рівнянь (ДР) рівноваги із частинними похідними має дванадцятий порядок. Вона зведена до однорідного диференціального рівняння четвертого порядку, яке розщеплюється на два рівняння Гельмгольца і на два неоднорідних диференціальних рівняння восьмого порядку наступного вигляду:

$$\sum_{n=0,1}^4 A_{2n} \nabla^{2n} \Phi_k(x, y) = a_{k0} D_{k0} q(x, y), \quad (k = 1, 3), \quad (1)$$

де ∇^2 – оператор Лапласа; $D_{k0} = \nabla^2 - s_{k0}$; A_{2n} ($n = 2, 3, 4$), a_{k0} , s_{k0} залежать від механіко-геометричних параметрів плити; A_0, A_2 – залежать від механіко-геометричних параметрів і коефіцієнта пружності основи; $\Phi_k(x, y)$ – шукані функції, через які виражаються складові компонент НДС (функції двох тангенціальних змінних x і y), що входять у вказані ряди.

Зупинімося на диференціальних рівняннях (1). Вони зведені до наступних:

$$D_1 D_2 D_3 D_4 \Phi_k(x, y) = a_{k0} D_{k0} q(x, y), \quad (k = 1, 3), \quad (2)$$

де оператори $D_i = \nabla^2 - s_i$; s_i – залежать від механіко-геометричних параметрів і коефіцієнта пружності основи.

Загальний розв'язок диференціальних рівнянь (2) (рівнянь високого порядку) складається із суми загальних розв'язків рівнянь Гельмгольца і частинних розв'язків цих рівнянь, які залежать від правих частин (2). Якщо праві частини рівнянь (2) є неперервними, але складними функціями, або ж якщо праві частини є розривними функціями, тобто, зовнішнє навантаження є розривним або ж зосередженим, то знаходження частинних розв'язків рівнянь (2) представляється доволі складною задачею. В цих випадках для знаходження частинних розв'язків неоднорідних диференціальних рівнянь (2) пропонується операторний метод [3, с. 129-137] інтегрування цих рівнянь, що уже раніше в [4] застосовувався до рівнянь вигляду

$$D_0 D_0 D_3 D_4 \Phi_k(x, y) = a_{k0} D_{k0} q(x, y), \quad (k = 1, 3), \quad D_0 = \nabla^2,$$

які описували внутрішній НДС і потенціальний крайовий ефект нетонких транстропних пластин при кососиметричному відносно серединної площини поперечному навантаженні.

Використовуючи операторний метод, отримано частинні розв'язки рівнянь (2) у такому вигляді:

$$\Phi_{kr}(x, y) = a_{k0} D_{k0} \left(\frac{1}{s_{12}s_{13}s_{14}} f_{1r} + \frac{1}{s_{21}s_{23}s_{24}} f_{2r} + \frac{1}{s_{31}s_{32}s_{34}} f_{3r} + \frac{1}{s_{41}s_{42}s_{43}} f_{4r} \right), \quad (3)$$

де s_{ij} – механіко-геометричні сталі, $f_{ir} = f_{ir}(x, y)$ – частинні розв'язки неоднорідних рівнянь Гельмгольца:

$$D_i = \nabla^2 - s_i = q(x, y). \quad (4)$$

Таким чином, пошук частинних розв'язків неоднорідних диференціальних рівнянь (2) високого порядку зведено до знаходження частинних розв'язків неоднорідних рівнянь другого порядку (неоднорідних рівнянь Гельмгольца), що суттєво спрощує математичну процедуру пошуку. Для визначення частинних розв'язків рівнянь (4) з розривним зовнішнім навантаженням ефективними можуть бути, зокрема, методи інтегральних перетворень [5].

Аналітично з урахуванням (3) і (4) методом інтегрального перетворення Ханкеля [5, с. 67-74] знайдено частинні розв'язки рівнянь (2) при навантаженні плити сталим розподіленим навантаженням по круговій площинці. Одержано також загальні розв'язки неоднорідних диференціальних рівнянь (2). Виконано якісний аналіз отриманих результатів і проведено порівняння їх з одержаними в [6, с.352-353].

Література:

1. Зеленський А. Г. Моделі аналітичної теорії трансверсально-ізотропних плит / А. Г. Зеленський // Вісник Дніпропетр. ун-ту. – Т. 17, № 5. – 2009. – Механіка. В. 13, т. 2. – С. 54 – 62.
2. Зеленський А. Г. Моделі і методи аналітичної теорії нетонких пластин та пологих оболонки при статичному навантаженні / А. Г. Зеленський // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Зб. наук. праць. – 2011. – №1-2. С. 21 – 30.
3. Эльсгольц Л. Э. Дифференциальные уравнения и вариационное исчисление / Л. Э. Эльсгольц. – М.: Наука, 1969. – 424 с.

4. Zelensky A. G. Method of solution equation system within the variant of mathematical theory of non-thin shallow shells / A. G. Zelensky // International Scientific Journal. Міжнародний науковий журнал. Фізико-математичні науки. – Київ, 2016. – В. 7. – С. 137–142.

5. Грантер К. Д. Интегральные преобразования в математической физике / К. Д. Грантер. – М.: ГИТТЛ, 1956. – 204 с.

6. Новацкий В. Динамика сооружений / В. Новацкий. – М.: Гос. изд-во лит. по стр-ву, арх-ре и стр-м материалам, 1963. – 376 с.

УДК 811.161.2: 81'367

Філологічні науки

ФОРМАЛЬНО НЕЕЛЕМЕНТАРНІ СКЛАДНОСУРЯДНІ РЕЧЕННЯ В
РОМАНАХ І. РОЗДОБУДЬКО «ЗІВ'ЯЛІ КВІТИ ВИКИДАЮТЬ»
ТА «ШОСТІ ДВЕРІ»

Шмигля А. С.,

студентка філологічного факультету

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

У текстах художньої літератури широко вживані формально неелементарні (за іншою термінологією – багатокомпонентні) складносурядні речення, що дають змогу письменникам передавати відношення між кількома ситуаціями об'єктивної дійсності. Репрезентовані вони як сполучниковими, так і безсполучниковими конструкціями. Вивченню багатокомпонентних складносурядних речень присвячена докторська дисертація К. Шульжука [1], розділи в монографіях та підручниках [2, с. 299-301; 3, с. 342-344; 4, с. 244-248 та ін.], окремі статті [5]. Але функціонування формально неелементарних складносурядних речень у романах Ірен Роздобудько ще не було предметом дослідження, що й визначає актуальність пропонованої статті.

Мета розвідки – аналіз семантико-синтаксичної організації формально неелементарних складносурядних речень у романах І. Роздобудько «Зів'ялі квіти викидають» та «Шості двері».

Зібраний фактичний матеріал дає підстави стверджувати, що в романах Ірен Роздобудько «Шості двері» та «Зів'ялі квіти викидають» найчастіше вживані три- й чотирикомпонентні безсполучникові та сполучниково-безсполучникові складносурядні речення відкритої і закритої структури. У конструкціях відкритої структури предикативні частини поєднані темпоральними семантико-синтаксичними відношеннями одночасності: *Північ чорна, наче вугіль, Ходить тінь на площі Юра, В'ються обручами смуги На блискучих сірих мурах* [7, с. 95]; *Немов у грі «Завми-відіми!» заворушилися люди, замигтіли над головами гребінці, запахло помадою і парфумами* [7, с. 166]; *На одній був гарний молодик у шатах Отелло, на другій – чоловік у фракку з метеликом та моноклем на одному оці, на третій – хтось зі знайомим за підручниками з історії обличчям у військовій формі* [6, с. 44 – 45]; *Тільки в першій категорії обличчя спиті, в очах – хлюпається горілка, під очима – важкі мішечки, як наслідок «нелюдської втоми»* [6, с. 153]; *На стінах були веселенькі блакитні шпалери, біля вікна — нове ліжко, на тумбочці неструнким рядом стояли іграшки: машинки, солдатки, танки...* [7, с. 66]; часової послідовності: *З його рота випадає устриця, щоки червоніють, він хапає повітря ротом* [6, с. 66].

У реченнях закритої структури зафіксовано причиново-наслідково-перелічувальні відношення з провідними причиново-наслідковими: *Вітер коливав цю насичену густу масу, як смолу, і все перемішувалося, зрушувалося, й на червоному листяному тлі з'являлися жовті чи зелені плями* [6, с. 42]; *Все брутально уривається, у мистецький процес втручаються гроші, й життя екранних героїв нагло зупиняється на п'ять хвилин* [6, с. 115]; *Лісосмуга закінчилася, й авто виїхало на трасу, обабіч потяглися рівні ряди високих сосен, вдалині сяяли вогні міста* [6, с. 56].

В обох романах уживані багатокомпонентні складносурядні речення із провідними відношеннями зіставлення, вираженими сполучником **а**, та відношеннями переліку на другому рівні членування: *Але перший злякався своїх висновків і заховав їх у стіл, праця другого про астральну геометрію не отримала розголосу і визнання, третього осміяли, а четвертий загинув на дуелі...* [6, с. 59]; *І нехай горять свічі, лунає тиха музика, а посеред залу стоїть велика ялинка* [6, с. 152].

Рідше письменниця використовує сполучникові трикомпонентні складносурядні речення закритої структури. Зокрема, у романі «Зів'ялі квіти викидають» було простежено перелічувально-зіставні семантико-синтаксичні відношення в реченнях зі сполучниками **і (й), а**: *Нас оточили репортери, й Коко продемонструвала моє нове вбрання, а наші хлопчики в строгих костюмах уже нічого не могли вдіяти* [6, с. 69]; причиново-наслідково-протиставні відношення в реченнях зі сполучниками **і ..., але**: *Я б могла показати свої фото – і ти б усе зрозуміла без слів, але я навмисне їх знищила* [6, с. 106]. А в романі «Шості двері» виявлено трикомпонентні сполучникові складносурядні речення із протиставно-причиново-наслідковими відношеннями між предикативними частинами: *Вона спробувала крикнути, покликати Ларика, але голосу не було, і юнак і далі так само байдуже сидів біля вікна* [7, с. 220]; *Йй треба було зробити ще дуже багато чого, але справа все-таки зрушилася, і наприкінці наступного тижня вона із задоволенням і нетерпінням висмикнула з піску табличку з написом «Продається» й установила свою – «пансіон «Коперна»* [7, с. 223].

Отже, формально неелементарні складносурядні речення досить уживані в романах Ірен Роздобудько «Шості двері» та «Зів'ялі квіти викидають». Типовими для обох творів постають трикомпонентні та чотирикомпонентні безсполучникові та сполучниково-безсполучникові складносурядні речення відкритої і закритої структури. У конструкціях відкритої структури предикативні частини зазвичай поєднані темпоральними семантико-синтаксичними відношеннями одночасності, зрідка відношеннями часової

послідовності. У реченнях закритої структури поєднано причиново-наслідкові та перелічувальні, причиново-наслідкові та протиставні, перелічувальні та зіставні, перелічувальні та протиставні відношення.

Література:

1. Шульжук К. Ф. Сложное многокомпонентное предложение в украинском языке : Дисс. д. филол. наук. – Киев, 1989.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : [підручник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2001. – 662 с.
4. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. Видавничий центр «Академія», 2004. – 408 с.
5. Христіанінова Р. О. Формально-граматична організація складносурядних речень / Р. О. Христіанінова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки : [зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. – Вип. IV. – Бердянськ : ФО-П Ткачук О. В., 2014.– С. 171–180.
6. Роздобудько І. Зів'ялі квіти викидають / І. Роздобудько. – К. : Нора-Друк, 2014. – 204 с.
7. Роздобудько І. Шості двері. Роман / І. Роздобудько. – К. : Нора-Друк, 2008. – 270 с.

УДК17

Философские науки

УНИВЕРСАЛЬНЫЕ ЗАКОНЫ КАК ПЕРВОНАЧАЛЬНЫЙ
ЗАЛОЖЕННЫЙ МЕХАНИЗМ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕКА

Майданенко С.В.,

доцент кафедры публичного управления и права

КЗВО «Днепровская академия непрерывного образования»

г. Днепр, Украина

Мы живем в сложное для Украины время. Задаем себе вопрос, почему мы плохо живем. Почему все не так как хотелось. Почему где-то за границей лучше. Возможно, мы жили бы лучше, если бы помнили и придерживались законов, о которых забыли, а многие о них даже не слышали. И главное помнили, что мы люди, которые были созданы по подобию и образу Божию. Планета Земля для людей, а не для нелюдей. Наши предки не были рабами, а молвили на равных к Богам. Украина живет и будет процветать так как она едина с Богом. Назовем некоторые эти законы.

Универсальный закон золотого сечения — он нам говорит о пропорциях, определяющих гармонию. Для того, чтобы процесс начал развиваться, необходимо, чтобы *активная* его часть была немного больше, чем *пассивная*, желательно, на коэффициент Золотого сечения.

Тогда процесс правильно активизируется и начнет гармонично развиваться. Если же активная часть будет меньше пассивной, то процесс начнет разрушаться, начнет стремиться к статичности, и постепенно просто сойдет на нет.[2] Необходимо отметить, что главное не разделение на половины, а полное их соединение и гармония. Когда половины соединены они развиваются вместе или вверх или вниз. В данном случае мы имеем ввиду семью. Иначе дисгармония, раскол и все что связано с расколом. У гармоничной пары рождался гармоничный ребенок, которого взращивали в любви, и по своему образу и подобию воспитывали. Нужно также подчеркнуть, что у трипольцев были чаши соединенные между собой как символ единения двух половин и их единого развития. Два гармоничных сосуда мужской и женский, которые соединены навсегда и развиваются отныне только вместе и одинаково вверх или вниз.

Следующий закон Универсальный Закон Единства и взаимодействия противоположностей.

Вот такая форма взаимодействия, говорит Клиросов О.Ю., давно стала нормой в нашем обществе. Слово «*взаимодействие*» заменили на слово «*борьба*» в итоге масса людей переключило свое мышление с

нормального построения отношений на борьбу и разрушение. Борьба это возможность помериться силами с противником. Определить, кто сильнее в том или ином вопросе. Другое дело, как его применять. Если посостязались, посоревновались, и расстались друзьями, это одно дело. Но, если идёт разговор про обязательное *уничтожение* противника, тут запускаются совершенно другие механизмы. Как правило, борьба с этого уровня начинает развиваться и, сначала возникает неприязнь к противнику, затем желание ему навредить по максимуму, а затем, просто избавиться. Таким образом человек сам себе роет яму и включает механизм собственного уничтожения. Нужно отметить, что в природе все противоположности между собой гармонично взаимодействуют. Этот закон и говорит о том, что все противоположности это часть единого целого, и для гармонии, для нормального течения процесса они должны правильно взаимодействовать между собой.

Мудрый человек не тот, кто всех победил, мудрый человек тот, кто построил процесс так, чтобы все составляющие между собой правильно взаимодействовали, правильно сочетались, оказывали друг на друга взаимовыгодное влияние.

Универсальный Закон Симметрии говорит о том, что всё в этом мире симметрично. Совершая любое действие, мы автоматически, по закону симметрии, получаем сопротивление среды с вектором, направленным в обратную сторону от нашего действия.

Универсальный Закон Силы говорит нам о том, что всё в этом мире состоит из определённых *сил*, которые находятся в определённом *балансе*. Необходимо выделить, что существуют *две основные силы*, которые являются первопричинами всего происходящего с нами, в нас и вокруг нас. Называются они — любовь и страх. Это и является эффективным ключом к пониманию происходящего. Любовь – это сила излучающая, созидающая. Страх – это сила поглощающая, сдерживающая, сжимающая. Следует также подчеркнуть, что на любую силу найдется другая сила.

Нужно отметить, что все Универсальные Законы — это единый, целостный, самодостаточный механизм, по которому и происходят все процессы в нашем мире. И все разновидности Универсальных Законов — это лишь грани, аспекты единого целого.

Литература

1. Воробьев Н.Н. Числа Фибоначчи. М.: Наука, 1984. (первое издание - 1961).
2. Стахов А.П. Коды золотой пропорции. М.: Радио и связь, 1984.
3. Grzedzielski Jan. Energetycno-geometryczny kod Przyrody. Warszawa: Warszawskie centrum studenckiego ruchu naukowego, 1986 (in Polen).
4. Коробко В.И. Золотая пропорция и проблемы гармонии систем. М.: Изд-во Ассоциации строительных вузов стран СНГ, 1998.
5. Шевелев И.Ш. Метаязык живой природы. М.: Воскресенье, 2000.
6. Дарио Салас Соммэр. Мораль XXI века. М.: Издательский дом «София», 2004.

Юридичні науки

МЕЖІ СПІВВІДНОШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМИРІ

Велько Ю.Ю.

*Курсант взводу ПМПі14-1
рядовий податкової міліції*

Науковий керівник:

*К.ю.н. доцент кафедри
Адміністративного права і процесу
та митної справи*

Бабич В.А.

Вагомим стимулом реформування адміністративно-деліктного законодавства є бажання України стати членом Європейського Союзу. Концепція Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», одним із завдань проголошує розвиток законодавства України у напрямі його наближення до законодавства Європейського Союзу та забезпечення високого рівня підготовки в Україні проектів законів та інших нормативноправових актів [1].

Проблематикою зарубіжного досвіду провадження у справах про адміністративні правопорушення займалися такі науковці, як

Н.В. Александрова, О.А. Банчук, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, Р.О. Куйбіда, О.В. Кузьменко, Д.М. Лук'янець, П.С. Лютіков, І.О. Оплачко, Р.В. Сінельнік, І.О. Сквірський, І.О. Федоров та інші вчені.

Інститут адміністративної відповідальності був розроблений ще за часів існування Радянського Союзу, про що свідчить дата прийняття КУпАП (1984 р.). Постійне оновлення окремих статей Кодексу аж ніяк не усуває існуючих проблем судового розгляду справи про адміністративне правопорушення. Доцільно докорінно реформувати механізм адміністративного провадження.

У французькому адміністративному законодавстві, як зазначає В.П. Печуляк, чітко окреслені межі співвідношення адміністративно-деліктного та кримінального законодавства. Поєднання заходів адміністративної та кримінальної відповідальності здійснюється у визначених випадках: якщо винними визнаються співробітники виконавчих установ; якщо йдеться про адміністративний нагляд, що має невідкладний характер; якщо держава виконує контрольні функції щодо суб'єктів публічного і приватного права.

Зазначимо, що законодавча основа зарубіжних країн є доволі широкою та різноманітною. Нормативно-правові акти європейських держав містять норми процесуального та матеріального права. Більшість країн мають закони, які містять як процесуальну основу адміністративного провадження, так і загальні

матеріальні норми (Німеччина, Швейцарія, Австрія, Італія, Португалія), тобто адміністративно-деліктне законодавство відображене в актах змішаного характеру. У Білорусії – навпаки: процесуальні норми, які забезпечують провадження у справах про адміністративні правопорушення, закріплені в Процесуально-виконавчому Кодексі про адміністративні правопорушення, загальні положення в Кодексі про адміністративні правопорушення.

Кожна країна, як бачимо, має свої особливості правової основи адміністративного провадження. У Франції, Данії, Бельгії взагалі відсутній КУПАП та процедура провадження у справах про адміністративні правопорушення. І.А. Клепицький зазначає, що дані проступки залишаються в «кримінальній сфері», оскільки у справах про адміністративні правопорушення мають дотримуватись гарантії, передбачені ст. 6 Європейської Конвенції для обвинувачених у вчиненні кримінального правопорушення [3, с. 2].

Кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права:

- бути негайно і детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього;
- мати час і можливість, необхідні для підготовки свого захисту;
- захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя;
- допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення;
- якщо він не розуміє мови, яка використовується в суді, або не розмовляє нею, одержувати безоплатну допомогу перекладача [2].

Адміністративні правопорушення в Німеччині, Швейцарії, Бельгії, Італії, Португалії є різновидом кримінально караних діянь. Кримінальні злочини Німеччини визначаються Кримінальним Кодексом, а незначні право-

порушення передбачені низкою підзаконних нормативно-правових актів. Переважну більшість дрібних правопорушень, акцентує увагу

К. Вебер, можна знайти в законодавстві, що регулює дорожній рух. Якщо, наприклад, водій обганяє транспортний засіб на тому боці дороги, де цього робити не можна, це буде протиправним діянням. Проте не було б великим перебільшенням, якби ми кваліфікували цю дію, узятую окремо, як кримінальне діяння внаслідок того, що правопорушник проявляє свою неповагу до правопорядку держави [4].

З огляду на вищевказане, з метою вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства доцільно більшу увагу приділяти міжнародному досвіду регламентації адміністративного провадження. Незважаючи на різне ставлення до адміністративно-деліктного законодавства, кожна з країн має свій неоціненний досвід провадження у справах. Імплементация пропонує положень не тільки сприяти- ме удосконаленню вітчизняного законодавства, а й забезпечить тісне співробітництво з Європейським співтовариством.

Крім того, пропоную використати досвід зарубіжних країн стосовно розширення кола суб'єктів провадження у справах про адміністративні правопорушення, оскільки у більшості країн до адміністративної відповідальності можуть притягуватись юридичні особи нарівні з фізичними.

Література:

1. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21.11.2002 р. № 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

3. Деліктно-процесуальний кодекс Республіки Естонія від 22.05.2002 р. (рос. мовою) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estonia.news-city.info/docs/sistemsw/dok_iegefb/index.htm

4. Закон Королівства Іспанії «Про правовий режим публічної адміністрації і загального адміністративного провадження» від 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.rada.gov.ua>

5. Клепицкий И.А. Преступление, административное правонарушение и наказание в России в свете Европейской конвенции о правах человека / И.А. Клепицкий // Государство и право. – 2000. – № 3. – С.1-7.

УДК 7

Юридичні науки

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДОНОРА, ЯК СУБ'ЄКТА ПРАВОВІДНОСИН ДОНОРСТВА

Володченко М. Ю.,

студентка магістратури

Київського університету права Національної академії наук України

м. Київ, Україна

Актуальність обраної теми полягає в тому, що правовідносини донорства набувають все більшого поширення серед населення не тільки в Україні, а в світі. Правовідносини донорства в наш час є досить розвиненими, але їх правове регулювання спонукає до виникнення певних питань.

Проблеми правового регулювання відносин донорства та трансплантації активно досліджувалися такими вченими-юристами, як М. Авдєєв, М. Горелик, Л. Красавчикова, Г. Красовський, О. Красиков, М. Малєїн, М. Малєїна, В. Пашков, В. Суховерхий, О. Тихомиров, зарубіжними науковцями Ф. Бах, Е. Згреччі, Х. Де Діос Віал Корреа, І. Горелик, С. Стеценко, В.Сальников, З. Крисько, В. Шульга Красновський Г.М. , Іванов Д.М , Пунда О.О. , Малєїна М.М та багато та ін.

Правовому регулюванню права на донорство та трансплантацію в межах цивільного права присвячено положення ст. 270 Цивільного кодексу України

(далі – ЦК України) «Види особистих немайнових прав»; ст. 281 ЦК України: право на життя; ст. 283 ЦК України: право на охорону здоров'я; ст. 284 ЦК

України: право на медичну допомогу; ст. 289 ЦК України: право на особисту недоторканність; ст. 290 ЦК України: право на донорство [2].

Регулювання правовідносин донорства, крім Цивільного Кодексу України здійснюється такими законними та підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема: Конституція України[1], Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16 липня 1999 року № 1007-XIV, Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року-№ 2801 XII, Накази Міністерства Охорони здоров'я: «Про затвердження нормативно-правових актів з питань трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людині» від 4 травня 2000 р., «Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації» від 25 вересня 2000 р., «Про регламентацію трансплантаційної служби України» від 24 травня 2004 р., Законі України “Про донорство крові та її компонентів” від 23.06.1995 р. , а також підзаконні нормативно-правові акти, що визначають окремі питання у сфері донорства.

Проаналізувавши вище зазначені нормативно-правові акти можна сказати, що відповідно до ЗУ «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» донор-це особа, у якої за життя або після її смерті взято анатомічні матеріали для трансплантації або для виготовлення біоімплантатів[3].

Також поняття донора можна знайти в словниках, де донор (від лат. dono — дарую) — людина, яка добровільно дає частину своєї крові для переливання пацієнтам (реципієнтам) чи для готування лікувальних препаратів, а також свою тканину (наприклад, шкіру) чи орган (наприклад, нирку) для пересаджування(трансплантації) іншим особам.

Що стосується донорства органів та інших анатомічних матеріалів, то відповідно до ЗУ “ Про трансплантацію органів та анатомічних матеріалів людини” живим донором може бути лише повнолітня дієздатна особа[3].

Також серед інших умов Законом передбачено, що реципієнт і донор повинні перебувати у шлюбі або бути близькими родичами (батько, мати, син, дочка, дід, баба, онук, онука, брат, сестра, дядько, тітка, племінник, племінниця).

А також передбачено, які особи не можуть бути донором:

1. Особи, що утримуються у місцях відбування покарань;
2. Особи, що страждають на тяжкі психічні розлади;
3. Особи, що мають захворювання, що можуть передатися реципієнту або зашкодити його здоров'ю;
4. Особи, що надавали раніше орган або частину органа для трансплантації.³

Аналізуючи ЗУ “ Про трансплантацію органів та анатомічних матеріалів людини” можна сказати, що під його силу підпадають правовід сини донорства кісткового мозку, тому є доцільним визначити умови при яких особа може стати донором кісткового мозку.

Донором кісткового мозку можуть стати особи при наявності таких умов:

1. Донор має бути в хорошій формі й бути віком від 18 до 50 років;
2. Донори мають важити щонайменше 50 кг;
3. Відсутність у донора захворювань, що передаються через кров;
4. Донор не робив жодних хірургічних втручань, тату, пірсингів чи інвазивних процедур упродовж останнього року;
5. Донор не повинен вживати наркотики;
6. За 5 годин до процедури не вживати твердої їжі.

Донором крові може бути будь-який дієздатний громадянин України віком від 18 років, який пройшов відповідне медичне обстеження і в якого немає протипоказань, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Особи, хворі на інфекційні хвороби, що можуть передаватися через кров, або інфіковані збудниками таких хвороб, можуть залучатися до виконання донорської функції лише у разі подальшого використання отриманих від них крові та (або) її компонентів виключно для проведення наукових досліджень, виготовлення діагностиків та інших продуктів. 4

Також донор повинен мати фізичний розвиток не нижче задовільного. Однаково протипоказані для донорства як занадто мала маса тіла (менше 45 кг), так і ожиріння II-III ступеня.

Аналізуючи донорство репродуктивних клітин, то згідно зі змістом ст. 290 ЦК України донор статевих клітин (гамет) - це повнолітня дієздатна фізична особа, яка за добровільною згодою надає свої гамети (сперму, ооцити) іншій особі для використання у лікуванні безпліддя.

Донор ембріона - це повнолітня дієздатна фізична особа, у якої народилась дитина після проведення програми допоміжних репродуктивних технологій (далі - ДРТ) і залишились у кріобанку невикористані кріоконсервовані ембріони, за добровільною згодою надає їх іншій особі для використання у лікуванні безпліддя.[2]

Законодавство України передбачає низку умов для донорства репродуктивних клітин. Зокрема, донором може бути лише дієздатна фізична особа. Тобто особа, яка повинна усвідомлювати значення своїх дій та може керувати ними.

Наступною важливою умовою донорства репродуктивних клітин є добровільна згода донора. Відповідно до цього отримання статевих клітин, а також їх передача третій особі може здійснюватись виключно за наявності письмової добровільної згоди донора.

Донор має бути проінформований, тобто йому повинні бути роз'яснені правові аспекти та наслідки репродуктивного донорства. А також відповідно до ст. 39 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII медичний працівник зобов'язаний надати пацієнтові в доступній формі інформацію про мету проведення запропонованих

досліджень і лікувальних заходів. Отже, донору має бути пояснена процедура взяття гамет та інші медичні дії, що будуть проводитися з ним.[5]

Встановлено вікові обмеження для донорів ооцитів - ними можуть бути жінки віком від 20 до 32 років. Донорами сперми можуть бути чоловіки віком від 20 до 40 років.

Щодо інших вимог, які висуваються до донорів, то наказ МОЗ № 771 як для чоловіків, так і для жінок передбачає:

- 1) наявність народженої здорової власної дитини;
- 2) відсутність негативних фенотипічних проявів;
- 3) задовільне соматичне здоров'я;
- 4) відсутність протипоказань для участі в програмі донації;
- 5) відсутність спадкових захворювань;
- 6) відсутність шкідливих звичок (наркоманія, алкоголізм, токсикоманія).[4]

Розглянувши поняття донора та умови при яких особа може бути донором тих чи інших анатомічних матеріалів слід зазначити, які права та обов'язки їм належать.

Права особи, яка дала згоду стати донором:

1. особа, яка дала згоду стати донором, до взяття гомотрансплантанта має право відмовитися відданої нею раніше на це згоди;

2. на випадок смерті, зараження його інфекційною хворобою, виникнення у нього інших хвороб чи розладів здоров'я у зв'язку з виконанням ним донорської функції він підлягає обов'язковому державному страхуванню в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

3. донору в порядку, встановленому законом України, відшкодовується шкода, заподіяна ушкодженням здоров'я у зв'язку з виконанням ним донорської функції з урахуванням додаткових витрат на лікування, посилене харчування та інші заходи, спрямовані на його соціально-трудова та професійну реабілітацію;

4. інвалідність донора, що настала у зв'язку з виконанням ним донорської функції, прирівнюється до інвалідності внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання;

5. у разі смерті донора, що настала внаслідок виконання ним донорської функції, членам сім'ї померлого, які були на його утриманні, призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника. [2]

Зазначені права притаманні всім донорам, але правовідносини донорства репродуктивних клітин мають додаткові права, які полягають в наступному:

1. Інформацію про правові аспекти та наслідки репродуктивного донорства;

2. Інформацію про можливі ризики для здоров'я та мету проведення запропонованих досліджень і лікувальних заходів;

3. Відмову від донорства;

4. Грошову винагороду;

5. Анонімність та не розголошення інформації, яка була ним надана під час донорства;

6. Надання медичної допомоги в повному обсязі у разі ускладнень під час проведення процедури.

Проаналізувавши ЗУ „Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини” можна зробити висновок, що даний закон чітко закріплює тільки права донора, в той час як обов'язки донорів не зазначаються.

Що стосується донорства крові та її компонентів, то в ЗУ “Про донорство крові та її компонентів” чітко закріплені обов'язки донорів крові.

До них відносяться такі обов'язки:

1. Особа, яка виявила бажання здати кров та (або) її компоненти, зобов'язана не пізніше ніж за три дні до дня медичного обстеження, що проводиться перед даванням крові та (або) її компонентів, повідомити письмовою заявою адміністрацію за місцем роботи чи навчання або командування військової частини, де вона проходить службу, про свій намір пройти таке обстеження і здати кров та (або) її компоненти. У такій заяві

зазначена особа має визначити додатковий день відпочинку, передбачений частинами другою та третьою статті 9 або частинами третьою та четвертою статті 11 цього Закону. Зазначена заява не подається у випадках, коли особа, яка виявила бажання здати кров або її компоненти, перебуває у відпустці, відрядженні, або у разі, коли її кров терміново необхідна для надання невідкладної медичної допомоги хворому, та у випадках, передбачених частиною першою статті 19 цього Закону.

2. Дана особа під час медичного обстеження, що проводиться перед даванням крові та (або) її компонентів, зобов'язана повідомити відповідну посадову особу установи чи закладу охорони здоров'я відомі їй дані про перенесені та наявні в неї захворювання, а також про вживання нею наркотичних речовин та властиві їй інші форми ризикованої поведінки, що можуть сприяти зараженню донора інфекційними хворобами, які передаються через кров, і за наявності яких виконання донорської функції може бути обмежено.[6]

Серед обов'язків донорів репродуктивних клітин слід виокремити такі:

1. Надавати правдиві відомості про себе;
2. Дотримуватися усіх медичних рекомендацій;
3. Надати всю інформацію про стан свого здоров'я;
4. При анонімності не встановлювати особу реципієнта;
5. Не встановлювати особу дитини, що народилася в наслідок донорства його репродуктивних клітин.

Також поряд з правами та обов'язками особи, що набувають статусу донора маю право на отримання певних гарантій, які забезпечують безпеку під час проведення процедури.

Гарантії, які надаються донору, повинні включати:

- попереднє всебічне комплексне медичне обстеження;
- вилучення тільки заздалегідь визначеного певного парного органу, частини органу або тканини;

— відсутність значної шкоди здоров'ю після вилучення з організму трансплантанта;

— пересадка органу або тканини попередньо визначеному конкретному реципієнтові;

— диспансерне динамічне спостереження після трансплантації.

Отже проаналізувавши законодавство, що стосується правовідносин донорства в Україні, можна зробити висновки, що наше законодавство потребує значних змін, адже донорство в наш час досить швидко розвивається, тому нормативно-правові акти мають відповідати вимогам сьогодення. Нормативно-правова база потребує внесення змін та уточнень, що стосується донора як суб'єкта правовідносин донорства, то потрібно чітко закріпити права та обов'язки донора не тільки як донора органів та анатомічних матеріалів, а й донорів крові та її компонентів, донорів репродуктивних клітин, адже існують деякі розбіжності в їх правах та обов'язках. Можливо вирішенням проблеми буде прийняття єдиного нормативного акту, який закріпив би основоположні положення, що стосуються донорства взагалі. Де були б закріплені загальні поняття, принципи на основі, яких ґрунтуються правовідносини донорства, загальні і спеціальні права та обов'язки, гарантії та відповідальність за порушення законодавства про донорство. На мій погляд це було б доцільним, адже Україна є досить прогресивною країною, де з кожним днем донорство стає все популярнішим, а звідси і виникає потреба більш чіткого законодавчого закріплення.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – С. 141;
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України, – №№ 40-44. – с.356)
3. Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині» від 16 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України, 1999. – № 41.- с. 3.

4. Наказ МОЗ України від 24.10.2014 р. № 771
 5. Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ
 6. Закон України “Про донорство крові та її компонентів” Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 23, ст.183.
 7. Накази Міністерства Охорони здоров'я: «Про затвердження нормативно-правових актів з питань трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людині» від 4 травня 2000 р.,
-

УДК 7

Юридичні науки

НЕПРИПУСТИМІСТЬ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ

Дяконова А. Д.,

студентка господарсько – правового факультету,

*Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна*

Науковий керівник: Семенець О. І.

асистент кафедри цивільного процесу

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Однією з новацій діючого Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК) є стаття 44 про застосування механізмів боротьби із зловживаннями сторонами своїми процесуальними правами. За старим законодавством цей принцип опосередковано виходив з норми про добросовісне виконання сторонами своїх зобов'язань у частині 3 статті 27 ЦПК України 2004 року.

Законодавчого визначення самого поняття «зловживання процесуальними правами» у ЦПК не має, проте прописується перелік дій, які залежно від обставин суд може визнати зловживанням процесуальними правами. Але виходячи з того, що зловживанням процесуальними правами є дії, які

суперечать завданню цивільного судочинства та направлені не на справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення спорів, метою якого є ефективний захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави, то можна зробити висновок, що наведений перелік дій не є вичерпний.

Найбільша дискусія серед юристів практиків розвинулась щодо визначення зловживанням процесуальним правом подання завідомо безпідставного позову, позову за відсутності предмета спору або у спорі, який має очевидно штучний характер. Так, з одного боку, такі норми можуть суперечити гарантованому ст. 55 Конституції праву на судовий захист та ст. 6 Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, яка визначає право на суд. Проте, Європейський суд з прав людини, практика якого, в силу вимог ст. 17 Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», є обов'язковою для застосування, у своїх рішеннях неодноразово зазначав, що «право на суд» та право на доступ не є абсолютними. Права можуть бути обмежені, але лише таким способом та до такої міри, що не порушують зміст цих прав це впливає з п.59 рішення «Де Жуфр де ля Прадель проти Франції», рішення від 16 грудня 1992 р., справи «Голдер проти Великої Британії» від 21 лютого 1975 р. [3] Отже, Європейський суд з прав людини вважає, що обмеження права на доступ до правосуддя відповідатимуть ст.6 Конвенції за умови, що вони мають законну мету і якщо існує розумна співмірність між засобами, що використовуються, і поставленою метою (справи: «Бруалья Гомес де ла Торре проти Іспанії», рішення від 19 грудня 1997 р.; «Едифікасьйонес Марч Гальєго С. А. проти Іспанії», рішення від 19 лютого 1998 р.; «Герен проти Франції», рішення від 29 липня 1998 р.; «Леваж Престасьон Сервіс проти Франції», рішення від 23 жовтня 1996 р.). Наприклад, у справі Девлін проти Сполученого Королівства (*Devlin v the United Kingdom*), рішення від 30 жовтня 2001 року, у пункті 29 « Суд нагадує, що в пункті 1 статті 6 закріплено «право на суд», одним з аспектів якого є право на доступ, тобто право порушувати розгляд в суді у цивільних справах. Однак це

право не є абсолютним. Воно може бути об'єктом законних обмежень, таких як встановлений законом термін позовної давності, забезпечення наказів про покриття витрат, постанови, які стосуються стану неповнолітніх і осіб з психічними захворюваннями. Якщо для будь-якої особи доступ обмежується або в силу чинного права, або фактично, Суд розгляне питання про те, чи завдало застосоване обмеження істотної шкоди змісту прав і, зокрема, чи досягло воно передбачену законном мету і чи був дотриманий обґрунтований баланс між застосовуваними засобами і поставленою метою ». Або рішення від 16 жовтня 2001 року Еліезер проти Нідерландів (*Elazer v the Netherlands*) п. 30 «... право на суд, що гарантується статтею 6 Конвенції, одним з аспектів якого є право на доступ, яке є не абсолютним. Воно може бути об'єктом обмежень, зокрема щодо умов прийнятності апеляційної скарги. Однак ці обмеження не повинні обмежувати здійснення права таким чином або до такої міри, коли завдається шкода змісту цього права. Вони повинні переслідувати передбачену законом мету і повинні зберігати баланс між застосовуваними засобами і поставленою метою. Крім того, сумісність обмежень, які застосовуються у внутрішньодержавному праві, з правом на доступ до правосуддя, гарантованим в статті 6 Конвенції, буде залежати від конкретних особливостей провадження у справі, при цьому слід враховувати всі стадії судочинства в національній правовій системі в цілому, а також ті функції, які виконує касаційний суд, в якому вимоги прийнятності повинні бути суворішим, ніж в звичайному апеляційному суді ». У справі Ешінгдейн проти Сполученого Королівства (*Ashingdane v the United Kingdom*), рішення від 28 травня 1985 року Суд дійшов висновку, що « право на доступ до судів не є абсолютним і може підлягати обмеженням; ці обмеження допускаються побічно, так як право на доступ за самою своєю природою потребує регулювання державою, регулювання, яке може варіюватися в часі і просторі відповідно до потреб і ресурсами суспільства і окремих осіб».

Ще важливим питанням є те, що немає критеріїв, за наявності яких суд міг би визнавати їх зловживанням. Також для того щоб надати оцінку

процесуальному документу суд має дослідити матеріали в сукупності та оцінити докази, а така можливість на стадії прийняття позовної заяви та порушення провадження у справі у суду відсутня, оскільки суд здійснює оцінку доказів виключно в нарадчій кімнаті. Тому, практики задаються питанням про втілення даного положення в життя.

За цією статтею також зловживанням процесуальним правом є подання декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав, або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями. Донедавна одночасне подання до однієї судової інстанції декількох написаних під копірку позовів дозволяло в буквальному сенсі слова вибрати суддю, який вестиме цю справу. Для цього позивачеві досить було дочекатися, коли автоматизована система розподілу справ «розпише» однакові позови по різних суддях. Після цього залишалося сплатити державне мито лише за тим позовом, який потрапив до потрібного судді. Решта позовів не розглядалися через відсутність сплати державного мита. Представники влади були інформовані про це явище, але не робили жодних зусиль задля його викорінення. «Такі маніпуляції не трактуються як зловживання правом – суд не вважає за можливе обмежити позивача у праві подавати позовні заяви в будь-якій кількості», – пояснював пару років тому адвокат, заступник глави Адміністрації президента Олексій Філатов.[6] Київський адвокат Олександр Горлатий в одному з своїх інтерв'ю зазначав, що технологія направлення справи до потрібного судді шляхом подання «віялових» позовів широко використовувалися останніми роками. «Є такий вислів: «Коли адвокат працює в інтересах клієнта – совість має мовчати». У тих, хто використовував цю схему обходу автоматизованої системи розподілу справ, совість точно мовчала», – констатував Горлатий. Наразі юристи впевнені, що заборона подання «віялових» позовів має знизити рівень корупції у судах та в цілому є позитивним кроком. Та на думку керуючого партнера юридичної компанії «Соколовський і партнери» Владислава Соколовського

учасники судових процесів шукатимуть інші способи маніпуляцій для отримання потрібного рішення. «Звичайно, такого, як раніше, коли були прецеденти відвертого втручання в автоматизовану систему розподілу справ і призначення того чи іншого судді, вже не буде. Але... Автоматизована система вибирає суддів, виходячи з їхньої спеціалізації, завантаження та інших критеріїв, які можна змінювати. Як і раніше, може здійснюватися тиск на суддів, щоб вони прийняли потрібне рішення, погодилися на відведення або взяли самовідвід», – прогнозує Соколовський.[6]

У частині 3 ст. 44 ЦПК України передбачено такий процесуальний захід протидії зловживанням процесуальним правом: у разі визнання передбачених законом процесуальних дій учасника процесу, а також ряду інших, зловживанням процесуальними, то з урахуванням конкретних обставин справи суд має право залишити заяву (тобто позов), скаргу, клопотання без розгляду або повернути. Але враховуючи оціночний та суб'єктивний характер таких понять як «завідомо безпідставний позов», «очевидно штучний характер», надання права на повернення позовної чи залишення без розгляду таких позовів може призвести до зловживань з боку судів, і, що ще гірше, може слугувати підґрунтям для корупції. На думку **Дмитра Луспеника** (судді, секретаря Пленуму Верховного Суду, кандидата юридичних наук, *доцента кафедри цивільного процесу*): «Це надзвичайно дієвий захід протидії зловживанню процесуальними правами, проте він може бути реалізований лише у контексті процесуальних норм, які регулюють процедуру залишення заяви без розгляду чи повернення заяви, а там такі процедури не передбачені.»[4]

За частиною 4 на суд було покладено обов'язок вживати заходів для запобігання зловживанню процесуальними правами. І у випадку зловживання учасником судового процесу суд застосовувати до нього заходи, визначені ЦПК. Так статтею 148 ЦПК України регламентовані штрафні санкції. У дохід держави стягується з винної особи штраф розміром від 0,3 до трьох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.. У випадку повторного чи систематичного невиконання процесуальних обов'язків, повторного чи

неодноразового зловживання процесуальними правами, повторного чи систематичного неподання витребуваних судом доказів без поважних причин або без їх повідомлення, триваючого невиконання ухвали про забезпечення позову або доказів суд з урахуванням конкретних обставин стягує у дохід державного бюджету з відповідного учасника судового процесу або відповідної іншої особи штраф у сумі від одного до десяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Частина 3 ст. 148 зазначає у випадку невиконання процесуальних обов'язків, зловживання процесуальними правами представником учасника справи суд з урахуванням конкретних обставин справи може стягнути штраф як з учасника справи, так і з його представника. Відповідно до статті 262 ЦПК України, суд зможе постановити окрему ухвалу відносно адвоката чи прокурора, який зловживає процесуальними правами, порушує процесуальні обов'язки та неналежно виконує свої професійні зобов'язання. Навіть за подачу позову з суттєвими недоліками. Таку ухвалу надсилатимуть відповідному органу для вирішення питання про притягнення адвоката чи прокурора до дисциплінарної відповідальності.

Також варто зазначити, що дане положення зазначено і у Рекомендаціях № R (84) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення функціонування правосуддя від 28 лютого 1984 року, а саме, що «коли в ході судового провадження сторона поводить себе недобросовісно і явно зловживає процедурою з очевидною метою затягти провадження, суд має бути наділений повноваженнями або невідкладно винести рішення по суті справи, або застосувати санкції, такі як накладення штрафу, відшкодування завданих збитків або позбавлення права на процесуальну дію; в особливих випадках суд має бути у змозі стягнути судові витрати з адвоката. Професійним організаціям адвокатів слід запропонувати передбачити дисциплінарні санкції».[7]

Проаналівавши вище зазначене можна зробити висновок, що Україна зробила важливий крок у боротьбі зі зловживанням сторонами своїми процесуальними правами, але залишається багато питань, які підлягають

вирішенню для ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб та держави.

Література:

1. Новації цивільного процесу Анатолій Грабовий [Електроний ресурс]/ Анатолій Грабовий Режим доступу: <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2017/5/26/160298.htm>

2. Закон України "Про виконавче провадження" Редакція від 17.02.2017 [Електроний ресурс]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>

3. Відповідальність за зловживання процесуальними правами згідно з проектами нових кодексів Катерина Безнощенко [Текст]/ Закон і бізнес, **2017**.

4. Ціннісний підхід Дмитро Луспеник [Текст]/ Судовий Вісник. – 2017.29.12 №12 (140)

5. Цивільний процесуальний кодекс України в редакції від 7 січня 2018 року.

6. Поламали схему: чи зможуть адвокати вибирати суддів для розгляду своїх позовів Олександр Бардаков [Текст]/ Mind, 2018.

7. Рекомендації № R (84) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення функціонування правосуддя від 28 лютого 1984 року [Електроний ресурс]: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_126

УДК657

Юридичні науки

УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА
ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

Мінда О.С.,

студентка Фінансово-правового факультету

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Поштовхом для удосконалення кримінальної відповідальності за скоєння деяких злочинів стали поява та розвиток мережі Інтернет, в якій шахраї та злочинці активно вигадують нові способи вчинення не тільки злочинів, що стосуються майна та власних прав, а й доведення до самогубства. Всі пам'ятають про резонансні ситуації, які просто шокували громадян - так звані "групи смерті" у соціальних мережах, в яких активно доводили до самогубства дітей і підлітків. Так звана гра «Синій кит» та « Червона Сова» потягли за собою більш сотні самогубств підлітків, але у національному законодавстві більшості випадків суїциду, вчиненого підлітками, які є членами так званих «груп смерті», взагалі не знайшлося кримінально-правової оцінки.

Раніше частина перша статті 120 Кримінального кодексу «Доведення до самогубства» мала таке формулювання : « Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, – карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк ». Саме таке формулювання містило у собі лише чотири альтернативні дії : жорстоке поводження з потерпілим (безжалісні, грубі діяння особи, які завдають потерпілому фізичних чи психічних страждань); шантаж (погроза розголосити відомості, які потерпілий бажає зберегти в таємниці); приму до протиправних дій (фізичний або психічний вплив на особу з метою спонукати її до протиправних дій); систематичне приниження людської гідності потерпілого (тривале принизливе ставлення до останнього).

Щодо нового формулювання частини першої цієї ж статті : « Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, систематичного приниження її людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать її волі, схиляння до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства, – карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк». Насамперед, нове формулювання

додало ще декілька альтернативних дій, щодо першої, то примус до протиправних дій був змінений на систематичний протиправний примус до дій, що суперечать волі особи, тобто основною ознакою протиправності діяння, вчинюваного винною особою стосовно жертви - є неодноразовість. Щодо другої альтернативної дії - схиляння до самогубства. Під схилянням до самогубства слід розуміти будь-які умисні не насильницькі дії спрямовані на те, щоб збудити в іншій особі бажання вчинити суїцид.

Криміналізація схиляння до самогубства є посиленням кримінальної відповідальності за протиправні дії, які раніше не визнавалися кримінально карними у національному законодавстві. Саме зростання більшості випадків, не лише в межах України, а також Росії та Молдови, стали поштовхом удосконалення відповідальності за вчинюваний злочин у Кримінальному кодексі України.

УДК 347.6

Юридичні науки

ДОГОВОРИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ
ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

Свистун А. О.,

студентка II курсу магістратури

юридичного факультету

Київського університету права

Національної академії наук України

м. Київ, Україна

Договір як спосіб регулювання суспільних відносин використовується здавна. Договір виражає взаємну волю сторін, узгоджує їх дії у межах існуючих законодавчих норм.

У ст. 626 Цивільного кодексу України визначено, що договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [1].

Договору, як юридичному факту, властиві наступні ознаки: 1) у договорі дії сторін спрямовані на досягнення конкретних наслідків, що мають цивільно-правовий характер; 2) наявність у договірних відносинах волі контрагентів [2, с. 17].

За своєю правовою природою будь-який цивільно-правовий договір є правочином. Категорії «правочин» і «договір» співвідносяться між собою як загальне і часткове: кожний договір є правочином, але не кожний правочин є договором [3, с. 460]. Згідно з ч. 2 ст. 202 Цивільного кодексу України правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори).

Діючим цивільним законодавством України визначено порядок укладення договорів, їх зміст, виконання і відповідальність за невиконання або неналежне виконання договору. Укладаючи цивільно-правовий договір сторони зобов'язані дотримуватись вимог чинного законодавства.

Із розвитком науки та технологій з'являються нові суспільні відносини які регулюються договорами, що не передбачені цивільним законодавством України. Зокрема, такими є договори у сфері ДРТ. Договори які укладаються для регулювання відносин з ДРТ є новими для права України. Через відсутність правового регулювання цих договорів виникає питання чи можуть суб'єкти праввідносин з ДРТ укласти такі договори? Чинне цивільне законодавство України дозволяє укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства, але відповідає загальним засадам цивільного законодавства тобто, існує свобода договору [4].

Свобода договору припускає також свободу вибору контрагента й свободу вибору умов договору і свободу учасників у виборі виду договору. Незважаючи на свободу договору, він повинен відповідати обов'язковим для сторін правилам, встановленим законом чи нормативними актами, що діють у момент його укладання [5, с. 198].

Зазначимо, що в залежності від того які методи ДРТ будуть застосовуватись суб'єкти правовідносин з ДРТ можуть укладати різні договори, розглянемо деякі з них нижче.

Для регулювання правовідносин з надання медичних послуг методами ДРТ укладається договір по надання медичних послуг. Сторонами цього договору є потенційні батьки і заклад охорони здоров'я де проводитимуться відповідні допоміжні репродуктивні технології. Цей договір можна визначити, як двосторонній, оплатний, консенсуальний цивільно-правовий договір.

Оскільки однією зі сторін цього договору є юридична особа, а саме заклад охорони здоров'я, у якому проводяться відповідні репродуктивні технології, тому приділимо увагу питанню, де саме і хто може проводити репродуктивні технології. Тобто, яким вимогам має відповідати заклад охорони здоров'я у якому можуть проводитися допоміжні репродуктивні технології.

Виходячи з того, що проведення допоміжних репродуктивних технологій являє собою вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладом охорони здоров'я з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії, а отже є медичною практикою відповідно до положень Постанови КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» № 285 від 02 березня 2016 року [6].

Так, у відповідності із п. 15 частини першої ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII від 02 березня 2015 року, медична практика є видом господарської діяльності яка підлягає ліцензуванню [7]. А також згідно з п. 1.4 розділу I Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні «допоміжні репродуктивні технології повинні застосовуватись в закладах охорони здоров'я, що мають ліцензію на впровадження господарської діяльності з медичної практики, відповідне оснащення та обладнання згідно з додатком 1 до цього Порядку. Для закладів охорони здоров'я, що здійснюють діяльність з медичної практики понад двох років, також необхідна наявність акредитаційного сертифіката» [8].

Акредитація проводиться згідно з Постановою КМУ «Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я» № 765 від 15 липня 1997 року, де зазначено, що акредитація закладу охорони здоров'я – це офіційне визнання наявності у закладі охорони здоров'я умов для якісного, своєчасного, певного рівня медичного обслуговування населення, дотримання ним стандартів у сфері охорони здоров'я, відповідності медичних (фармацевтичних) працівників єдиним кваліфікаційним вимогам [9].

У зарубіжних країнах у правовідносинах з сурогатного материнства, крім закладу охорони здоров'я, бере участь посередник з яким укладається договір на надання низки послуг потенційним батькам. Таким чином відбувається розподіл функцій між різними учасниками ДРТ, а саме: заклад охорони здоров'я надає медичні послуги; посередник надає організаційні та консультативні послуги; адвокат надає юридичні послуги.

В Україні можна використати досвід США, зокрема щодо впровадження агентств з питань репродуктивних технологій, які можуть представляти потенційних батьків у відносинах з сурогатною матір'ю, а також захищати права та інтереси учасників допоміжних репродуктивних технологій, однак разом з цим вважаємо за доцільне використати і досвід Канади у аспекті захисту прав людини стосовно недопущення дискримінації та збереження здоров'я людини, забезпечення її безпеки, гідності і прав у використанні допоміжних репродуктивних технологій.

У правовідносинах з використання ДРТ, які стосуються організації участі потенційних батьків у програмі ДРТ, може укладатися договір про надання організаційних послуг. Сторонами цього договору є потенційні батьки і агентство з допоміжних репродуктивних технологій. Предметом такого договору є надання агенцією низки послуг для потенційних батьків.

Зокрема, агентство з ДРТ може надавати такі послуги: підбір сурогатної матері та організація зустрічі з нею; підбір закладу охорони здоров'я де проводитимуть ДРТ; проведення консультацій з юридичних та організаційних питань які пов'язані з програмою ДРТ; підготовка договору сурогатного

материнства; підготовка інших документів якими регулюватимуться відносини потенційних батьків з сурогатною матір'ю та потенційних батьків із закладом охорони здоров'я де проводитимуться ДРТ; координація участі сурогатної матері у програмі допоміжних репродуктивних технологій. Цей договір є двостороннім, відплатним, консенсуальним.

У правовідносинах з сурогатного материнства укладається договір, сурогатного материнства. Сторонами цього договору є сурогатна матір і потенційні батьки.

В юридичній літературі зазначено, що в основі сурогатного материнства лежить договір укладений між подружжям, які претендують на статус майбутніх батьків, і замінюючою матір'ю, яка на їх прохання виношує і народжує дитину, зачату штучним заплідненням. Договір створює правовідносини між сторонами [10, с. 165].

Договір регулює майнові відносини між подружжям і сурогатною матір'ю, у подальшому договір повинен регулювати передачу дитини подружжю [11, с. 513].

У зарубіжних країнах відносини між потенційними батьками і сурогатною матір'ю регулюються за допомогою договору. Наприклад, за законодавством Республіки Казахстан батьками дитини, яка народилася на підставі договору сурогатного материнства визнається подружжя. Діюче законодавство Казахстану урегульовує питання правових наслідків договору сурогатного материнства. Так, у разі народження згідно з договором сурогатного материнства двох і більше дітей подружжя в рівній мірі несуть відповідальність за кожну народжену дитину [12]. Регулювання відносин між учасниками сурогатного материнства у Казахстані здійснюється на основі договору, який укладається у відповідності з вимогами законодавства.

Для регулювання правовідносин з донорства репродуктивних клітин укладається договір донорства гамет. Сторонами цього договору є донор та заклад охорони здоров'я де проводитиметься донорство. Договір донорства гамет є двостороннім, відплатним, консенсуальним договором.

Для регулювання відносин з кріоконсервації репродуктивних клітин та ембріонів укладається договір про зберігання гамет та ембріонів. Сторонами цього договору є потенційні батьки та заклад охорони здоров'я де зберігатимуться репродуктивні клітини та ембріони. Предметом цього договору є зберігання репродуктивних клітин або ембріонів наданих потенційними батьками. Зазначений договір є строковим, сторони визначають протягом якого часу зберігатимуться репродуктивні клітини та ембріон. Цей договір є двосторонній, відплатним, консенсуальним, строковим.

Із зазначеного вище можемо визначити, що для регулювання відносин при застосуванні допоміжних репродуктивних технологій використовується договір. Саме договір дозволяє сторонам врегулювати усі питання щодо застосування ДРТ. У залежності від того який вид ДРТ був обраний сторони будуть укладати відповідний договір.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV (із змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Вавженчук С. Я. Договірне право: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2011. 585 с.
3. Харитонов Є. О., Старцев О. В. Цивільне право України: підручник. 2-е вид, перероб. і доп. Київ: Істина, 2007. 816 с.
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
5. Доліненко Л. О., Сарновська С. О. Цивільне право України: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: МАУП, 2005. 384 с.
6. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: Постанова Кабінету Міністрів України від

02.03.2016 р. № 285. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF/paran8#n8>

7. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII (із змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Ст. 158.

8. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 р. № 787. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13>

9. Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 р. № 765 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/765-97-%D0%BF>

10. Дрогонец Я., Холлендер П. Современная медицина и право / пер. со словац. Москва: Юрид. лит., 1991. 336 с.

11. Коренга Ю. Питання, які стосуються встановлення батьківських прав за використання сурогатного материнства. Право України. 2012. № 3/4. С. 511–514.

12. Про шлюб (подружжя) і сім'ю: Кодекс Республіки Казахстан від 26.12.2011 р. № 518-IV. URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1100000518>

УДК 7

Юридичні науки

УЧАСТЬ СПЕЦІАЛІСТА ТА ЕКСПЕРТА В РОЗСЛІДУВАННІ
ЗЛОЧИНІВ

*Сосницька Ю. Д.,
студентка 3 курсу, 4 групи,
господарсько-правового факультету
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Аналізуючи практику розслідування злочинів, серед слідчих поширені помилкові думки про те, що основний обсяг доказової інформації виходить з показань потерпілих і свідків.

На початковому етапі досудового розслідування часто виникає необхідність призначення судових експертиз і використання спеціальних знань для вирішення питань, пов'язаних з одержанням інформації про обставини скоєння кримінального правопорушення. Дані, отримані в результаті проведених досліджень, дозволяють правильно визначити напрями розслідування у кримінальній справі [1, с. 114].

Відповідно до норм кримінального процесуального законодавства України, допомога слідчому і суду, може бути здійснена у двох формах, а саме: у формі допомоги спеціаліста та допомоги судового експерта. Спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок. Як влучно зазначає ч. 2 ст. 71 КПК, спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду [2].

Експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань. Законодавством не визначено трактування поняття «спеціальні знання», але більшість науковців вважають, що це знання, які не є загальнодоступними, тобто ними володіють лише невелика кількість

спеціалістів. Перше визначення поняття «спеціальні знання» в науковій літературі було запропоноване О. О. Ейсманом в 1973 р. Він вважав, що спеціальними знаннями володіє обмежене коло спеціалістів, які мають відповідну професійну підготовку. Пізніше, в 1984 р., О. О. Ейсман включив у структуру зазначеного поняття категорії «досвід і навички». Таку точку зору підтримали: Т. В. Авер'янова, Р. С. Белкін, А. А. Джуманбетова, Є. В. Додін, О. В. Константинов, П. А. Лупинська, О. Р. Россинська, В. В. Семенов, В. М. Тertiшник, А. Ю. Ушаков та інші науковці. Правильне використання у кримінальному провадженні спеціальних знань є суттєвим чинником, що підвищує якість та ефективність досудового розслідування та судового розгляду. Судовий експерт після проведення призначеної слідчим, слідчим суддею чи судом або за зверненням сторони кримінального провадження експертизи, надає висновок судового експерта, який з процесуальної точки зору має доказове значення [3, с. 3].

Проаналізувавши вище зазначене, різниця між експертом і спеціалістом полягає у значимості для замовника знань, що використовуються, і у статусі осіб, яких залучають. Експерт проводить дослідження і висловлює свою позицію з приводу конкретного об'єкта дослідження, а спеціаліст роз'яснює, виходячи із своїх спеціальних знань, окремі явища і факти, консультує стосовно цих явищ і фактів посадову особу чи орган, надає допомогу у виявленні і фіксації певних фактів і явищ. Відповідно до ст. 70 КПК, за завідомо неправдивий висновок, відмову без поважних причин від виконання покладених обов'язків у суді, невиконання інших обов'язків експерт несе відповідальність, встановлену законом. Спеціаліст надає слідчому допомогу у тих питаннях, якими слідчий не володіє. У разі неприбуття до суду без поважних причин або неповідомлення про причини неприбуття на спеціаліста судом покладаються всі витрати, пов'язані з оголошенням перерви в судовому засіданні. На відміну від експерта, він позбавлений процесуальної незалежності, тобто діє під контролем і за вказівкою уповноваженої особи чи органу.

Література:

1. Семенов, В.В. Спеціальні знання в розслідуванні злочинів [Текст] : дис. – КНУВС. – К., 2006. – 212 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 07. 01. 2018 р. № 4651-17 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Комаха В.О. Тактика використання спеціальних знань у формі судової експертизи в процесі розслідування і розкриття злочинів [Текст] : мон. / В.О. Комаха; за ред. В.О. Комахи. – Одеська національна юридична академія. – Чернівці, 2004. – 339 с.

Науковий керівник : к. ю. н., асистент кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Перепелиця С. І.

